

TÁJSZAVAK, KEVÉSBÉ ISMERT KIFEJEZÉSEK

- alítottam = gondoltam, véltem
bács = juhász, számadó juhász
batrilámpa = elemlámpa
bócéros = kócos, rendetlen
botos = kalapos által készített lábbeli gyapjúból
Ciriliusz, Cirinius, Cirijs, Ibérius, Tibélius császár = Cirinus, Szíria kormányzója Jézus születése idején
csapó = szűrszabó
csicskora = szúrós bogáncs
csobány = pásztor (román)
csuhéj = kukoricaháncs
csuknya, csuklya = betlehemesek pásztor szereplőinek egész fejet beborító juhbőr maszkja
diksz = dixit = megmondtam, befejeztem. Az ókori rómaiaktól a 19. század végéig a világi latin nyelvű szónoklat zárszava
fartol = farol
faszujka = bab
fáta = asszony (román)
féldél = a délelőtt fele, tíz óra körüli idő
fertálynét, fertályig = fertálynyit, kis (negyedórányi) időt, kis ideig
gamós juhászbót = horgas végű, kampós bot
Garidó, Garidós – lásd Koridon
Glórija in ekszelszisz dija, Glória inekszent szűz Deó, Glória in ekszcelsz szűzzea, Glórija in ekszelzűjó, Glória in precipti = Gloria in excelsis Deo = Dicsőség a magasságban Istennek (latin)
gömöje = juhtúróból gyúrt jókora gombóc
guluga = tarisznya
hadarázni = hadonászni
hamubotóka = betlehemesben vagy farsangi vornyiktáncban szereplő pásztor botja, melynek végére hamuval teli zacskó van erősítve. Ezzel ütögeti a jelenlévőket, gyermekeket.
Ibérius császár – lásd Ciriliusz
istóriázzunk = históriát, történetet mondjunk
kancsika = karikás ostor
kandli = zománcos, fedeles kétliteres tejeskanna
kankó = szűrposztóból készült kabát
kipirul = megszégyenülve távozik
kocsorbu, kocsorba = szénvonó (román)
Kolédo – lásd Koridon
kopré = kopasz

kóré = góré, lécezett falú építmény, csöves kukoricát tárolnak benne
 korhéltek = korhelykedtek
 Koridon, Korédon, Kolédo, Kuridom, Garidó, Garidós = a vergiliusi Korydon pásztornév eltorzult mása, iskoladrámákból kerülhetett a betlehemesekbe
 kuptor, kuttor = kemence (román)
 Kuridom – lásd Koridon
 limbus = a pokol tornáca
 Maksus, Makszus, Moksus, Moksus = a vergiliusi Mopsus pásztornév eltorzult mása, iskoladrámákból kerülhetett a betlehemesekbe
 mamaliga = málé (román)
 márvás = régi pénz, olyan tallér, melynek egyik oldalán a gyermek Jézust tartó Mária képe van
 megsirül = megfordul
 mentikás, mendikás = házról házra járó, kéregető diák
 monyator = juhászbojtár (román)
 neszőnek = neszelnek = neszről (zajról) észlelnek, eszmélkednek
 páka = gyékény- vagy nádbuzogány bolyhos része
 pakulár = juhász (román)
 pampuska = fánk
 paszúr = bab
 pęcikulus, pętyikulus = kullancs
 penitenciára = bűnbánatra (latin)
 potos = takaró
 pótra, pótrás, potrás = poltura, aprópénz, fillér. Régi magyar pénznem, egy garas felét érte.
 presnyák = oldalt gombolható bárányszőr mellény
 pucék, pucik, puszik = kuckó, sut a kemence mögött
 punga = erszény (román)
 rajzat = gyermek, magzat
 rëon = kerület
 rodál = összeillesztett gerenda
 serjedéz = csörgedez
 serkeszd = serkentsd
 sinter = hóhér
 sirül = fordul
 sít málac = sült malac
 sligovica, sligavica = szilvapálinka
 surbankó = serdülő korú
 szelelő domb = domb, ahol a szelelést végzik (a szemes terményeket lapáttal a levegőbe dobva a szél segítségével tisztítják)
 szenvedeje estéje = szenteste, december 24-e estéje
 szép jelen = szép jelenség, jelenés
 szilinció = silentium = csönd (latin)
 ták = lábbelire varrt vagy szegezett folt
 Tibélius császár – lásd Cirilius
 Titere, Titöre, Vintere = a vergiliusi Tityrus pásztornév eltorzult mása, iskoladrámákból kerülhetett a betlehemesekbe
 toklyó, toklyú = egy–másfél éves nöstény bárány
 untyiás = nagybácsi, öreg (román)
 uralunk = urunknak tisztelünk

vatomán = a farsangi mulatság vezetője Hertelendyfalván

vërdung = úrmérték, kb. 2 dl

vornyk = vőfély (román)

Vintere – lásd Titere

zödfarsang = zöldfarsang = Szent Fülöp és Jakab apostoloknak a csiki székelység körében élő május
elsejei ünnepe

zsuka = táncnév (román)